

สป.ร. 32/34

[10 แผ่น]

รายงานการประชุมสภาจัดการ โรงเรียนข้าราชการพลเรือน
[ม.ก]

รายงานประชุม
 สภากิจการโรงเรียนข้าราชการพลเรือน
 ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ครั้งที่ ๑๒

วันอังคารที่ ๒๐ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
 เวลาเช้า ๔ โมง ๒๐ นาที เปิดการประชุมที่โรงเรียน
 ข้าราชการพลเรือน ในพระบรมมหาราชวัง

ผู้ที่มาประชุม คือ

นายพลเอก สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงพิศณุโลกประชานารถ	} กรรมการ ประ ทักแทนสภานายก
มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาพระเสด็จ สุเรนทรราชिमดี	
มหาอำมาตย์โท พระยาธรรมศักดิ์มนตรี	} กรรมการ และ รั้งผู้บัญชาการ
อำมาตย์โท หลวงพิณิตินิพนธ์	
กรรมการนอกนั้นไม่ได้อยู่ในกรุงเทพ ฯ	

กรรมการนอกนั้นไม่ได้อยู่ในกรุงเทพ ฯ
 เริ่มประชุม ผู้รั้งผู้บัญชาการรายงานถึงกิจการที่ได้
 จัดเสร็จไปแล้วให้ที่ประชุมทราบ คือ

๑ ระเบียบการโรงเรียน ได้รับพระราชทานพระ
 บรมราชานุญาตและได้รวมลงพิมพ์เสร็จแล้ว (แจกกรม
 การด้วยคนละฉบับ) โรงเรียนชั้นตรีศึกษาไม่ปรากฏใน
 ระเบียบการ เพราะสภานายกได้ทรงอนุญาตให้จัดการ

สอนวิชานันตรศึกษาเมื่อภายหลัง แต่เพื่อจะไม่ให้มหา
ชนสำคัญผิดไปต่าง ๆ ด้วยได้ทราบกันอยู่มากแล้วว่า
เราได้ตั้งโรงเรียนนันตรศึกษาขึ้นแล้ว จึงได้มีใบปลิว
บอกเรื่องโรงเรียนนันตรศึกษาแทรกเข้าไว้ในสมุด -
ระเบียบการด้วยแผ่นหนึ่งต่างหาก

๒ ปัดหาเรื่องโรงเรียนนันตรศึกษาค้างอยู่ ที่ยัง
ไม่ได้พูดถึงกรรมรถไฟให้เป็นการตกลงว่าเขาจะต้องการ
คนที่เรานึกหัดหรืออย่างไร ครั้นต่อมาในตอนนี้อยู่บุญ
ชาการได้ไปทำความตกลงกับเจ้ากรรมรถไฟสายใต้ แล้ว
นำความกราบทูลสภานายก ๆ รัชสั่งว่า ถ้ามีกรรมรถไฟ
สายใต้ยื่นเข้ามาว่าจะรับคนของเราคนหนึ่งดังนี้ ก็เป็น
อันทรงอนุญาตให้จัดสอนวิชานันตรศึกษาได้ทีเดียว กรรม
รถไฟสายใต้ได้ส่งนายรมชิตข้างกลมาเป็นอาจารย์สอน
วิชาช่างกลตั้งแต่วันที่ ๗ ตุลาคมนี้เป็นต้นมา โรงเรียน
ศึกษาค่าสอนให้แก่ นายรมชิตเป็นรายชั่วโมง และได้จัดหา
ครูสอนวิชาเลขชั้นสูงเพิ่มเติมเข้าให้พอแก่การด้วย

๓ โรงเรียนนันตรศึกษาที่ได้จัดขึ้นใหม่นี้ ต้อง
การหัวหน้ากำกับการคนหนึ่ง จึงได้หารือกับกระทรวง
ธรรมการว่าจะขอย้ายโรงเรียนฝึกหัดครูมาสมทบกับ
โรงเรียนนันตรศึกษาที่สระประทุมในต้นศกหน้า และ
ในระหว่างนี้ขอให้อำมาตย์โท พระอนุภาสสิศยานุสาร
ผู้อำนวยการโรงเรียนฝึกหัดครู ทำการในตำแหน่งผู้

นวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาไปด้วย กระทรวงธรรมการอนุญาตแล้ว พระอนุภาษจึงได้เข้ากำกับการโรงเรียนมัธยมศึกษาแต่วันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ นักเรียนเก่าของโรงเรียนที่สระประทุมมีอยู่ ๒ ชั้น เมื่อจัดการสอนวิชามัธยมศึกษาเข้าแล้ว ได้แบ่งเรียกเป็นชั้นปีที่ ๑ ชั้นปีที่ ๒ ชั้นปีที่ ๑ มีนักเรียนน้อย ไม่พอจะเปลี่ยนได้เหมาะ จึงได้เรียกนักเรียนเข้าใหม่อีก ๒๓ คน รวมในบัดนี้มีนักเรียนชั้นปีที่หนึ่ง ๒๕ คน ชั้นปีที่สอง ๒๕ คน นักเรียนที่เรียกเข้าใหม่นี้เลือกเอาแต่ที่เรียนอยู่ในชั้นมัธยมพิเศษปีที่ ๖ และอายุไม่ต่ำกว่า ๑๖ ปีทั้งนั้น ที่ไม่รับนักเรียนมัธยมสามัญเพราะนักเรียนพวกนั้นไม่รู้ภาษาต่างประเทศมากเท่านักเรียนมัธยมพิเศษ ภาษาต่างประเทศเป็นวิชาที่ต้องทวักขันมากในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเวลานี้นักเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่ได้ไปซ่อมรบเสียป่า ได้ส่งไปฝึกหัดงานอยู่ในโรงงานของกรมรถไฟสายใต้ ๑๐ คน

๔ การเตรียมสถานที่สำหรับยกโรงเรียน

ฝึกหัดครูมาสมทบในศกหน้านั้น ต้องซ่อมและปลูกเรือนอยู่สำหรับนักเรียนเพิ่มเติมอีก กับต้องแก้ไขครัว เเว้า และอื่น ๆ ได้ประหยัดค่าใช้จ่ายและขออนุญาตโอนเงินเคื่อนและค่าใช้จ่ายที่เหลือจ่ายมาใช้สำหรับงานนี้

ที่กระทรวงพระคลัง ฯ ได้อนุญาตแล้วเป็นเงิน ๑๕,๕๕๒ บาท ๕๓ สตางค์ งานไต่ลงมือทำอยู่แล้ว ที่ขออนุญาต โอนเพิ่มเติมและยังรอฟังตอบของกระทรวงพระคลัง ฯ อยู่เป็นเงินอีก ๖,๔๗๓ บาท ๕๒ สตางค์ (ในจำนวน ขอนโอนเหล่านี้ มีที่ขอโอนมาสำหรับซื้อเครื่องเรียน ยันตรศึกษา รวมอยู่ด้วย ๑,๒๕๑ บาท ๕๓ สตางค์) เชื่อว่าการเตรียมสถานที่ในขั้นนี้จะแล้วเสร็จได้โดย โอนเงินในงบประมาณนั้นเอง ไม่ต้องชักทุนเดิมของ โรงเรียนมาใช้

๕ ส่วนการก่อสร้างตัวโรงเรียนใหญ่ ที่ได้เขียน รูปและแบบทูลเกล้า ฯ ถวายทอดพระเนตร์ ไปรคเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้วนั้น การยั้งค้างอยู่ ด้วยหาตัวช่างกลเป็นคู่คู้กับนายอีลีช่างออกแบบไม่ได้ เดิมก็คอยหมอบเฝ้าอยู่ข้างกลของกระทรวงมหาดไทยซึ่ง ลาไปเยี่ยมบ้านที่ยุโรป แต่ภายหลังมาเกิดสงครามเขา ยังกลบไม่ได้ ไม่มีทางที่จะคอยต่อไปอีก ท่านสภานายก จึงได้ทรงตกลงขออนุญาตกระทรวงนครบาลให้นายกอดโล ช่างกลมาช่วยในการนี้ กระทรวงนครบาลได้อนุญาตแล้ว เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ นายกอดโลกับนาย อีลีจึงได้พร้อมกันลงมือแก้ไขและเขียนแบบสำหรับใช้เรียก ประมูลราคาได้ทีเดียว การก่อสร้างนี้มีสำคัญอยู่อย่าง หนึ่งว่าจะต้องให้คลองรากแล้วเสร็จก่อนฤกษ์ฝน จึงจะ

๕
 ต้องลงมือทำเสียแต่ต้นเดือนกุมภาพันธ์นี้ ได้เร่งให้
 เขียนแบบและรายการเสร็จ นำถวายสถานายกทอด
 พระเนตร โปรดเกล้าฯ ให้ส่งให้บริษัททั้ง ๓ คือ
 กฤษเชอร์ ยูไนเต็ค เอนิเนีย และบางกอกค็อก กิด
 ราคาประมูลแต่วันที่ ๒๕ ธันวาคม ให้เวลาคิดไม่น้อย
 กว่า ๓ อาทิตย์ กำหนดให้ส่งภายในวันที่ ๒๓ มกราคม
 นี้เวลาเที่ยง บัดนี้ได้รับราคาประมูลของบริษัททั้ง ๓
 นั้นแล้ว คือ

กฤษเชอร์	๔๔๕,๐๐๐ บาท
ยูไนเต็ค เอนิเนีย	๕๑๕,๕๐๐ บาท
บางกอกค็อก	๔๗๑,๗๕๕ บาท

แต่งข้อมาตราขายละเอียดที่นายกอดโอดและนายชิลิกะ
 และไคยีนไว้ก่อนวันเปิดประมูลนั้น ราคาเพียง -
 ๔๓๖,๐๐๐ บาท รายประมูลที่ต่ำที่สุดก็ยังสูงกว่านี้
 ๑๓,๐๐๐ บาท จึงขอเสนอที่ประชุมกรรมการว่าจะ
 ควรปฏิบัติอย่างไรต่อไป สัญญาและรายการทั้งปวง
 ได้เตรียมไว้พร้อมเสร็จ

หัวข้อสำหรับเสนอหารือที่ประชุมกรรมการ คือ

๑ ราคาประมูลที่ได้รับแล้วนั้น จะควรปฏิบัติ
 อย่างไรต่อไป

๒ การทำถนนชุกชุมตามแบบพื้นที่และอื่น ๆ ซึ่งได้
 ทกลงแล้ว บางอย่างจะต้องรีบทำที่เกี่ยว ขอบอนุญาต

ลงมือทำไป ไข่ทุนของโรงเรียน

๓ จะต้องมีกาเรเสด็จพระราชดำเนินไปยังราก
โรงเรียนหรือไม่

๔ ระเบียบการโรงเรียนที่พิมพ์แล้วนี้ ยังไม่มี
มาบัญชีเนเคิมยัทธิคกิกิมศักดิ์ จะควรเข้าเล่มระเบียบ
การเพียงเท่านี้ หรือจะขอมาบัญชีเนเคิมยัทธิคกิกิมศักดิ์
มาพิมพ์เพิ่มเติมเข้าด้วย

๕ โรงเรียนจะมีทางช่วยเหลือนักเรียนให้ได้
มีนามสกุลทั่วกันได้อย่างไรบ้าง

๖ อ่านจดหมายพระกรุงศรีบริรักษ์ ซึ่งมีปัดทา
เรื่องเขิมโรงเรียนข้าราชการพลเรือน

๗ ข้าราชการบางคนควรได้พระราชทานยศ
ศักดิ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ความตกลงของที่ประชุม

๑ เรื่องราคาประมูลนั้น ให้ทอดกลงไปเพียง
เท่าราคาที่นายช่างของเราจะ คือ ๔๓๖,๐๐๐ บาท
ถ้าได้เท่านี้ก็ดี หรือซัดของประกวโรคก็ดี มอຍให้ผู้รั้ง
ผู้บัญชาการ จัดการทำสัญญากับผู้รับทำในราคาต่ำที่สุด
และให้ลงมือปลูกสร้างไค่ที่เคียว

๒ การทำถนนชุกคูกตามแบบพื้นี่ ซึ่งผู้รั้งผู้บัญชา
การนำเสนอนั้น อนุญาตให้ทำไค่โดยไข่ทุนของโรงเรียน
เรียน แต่เพื่อออมทุนให้มากที่สุดที่จะออมได้ ในส่วน

แรงคนทำงานให้ขอความอนุเคราะห์ของกระทรวง
นครบาล ขอให้แรงคนที่เกณฑ์ให้ทำงานแทนเงินค่า
ราชการ ตามแก่กระทรวงนครบาลจะอนุเคราะห์ได้
เพียงไร เพราะคนพวกนี้มักมีอยู่เสมอ

๓ เรื่องการเสด็จพระราชดำเนินฝังรากโรง
เรียนนั้น ให้เตรียมได้ และหาโอกาสในเวลาเสด็จ
ประทับอยู่ในพระมหรานคร

๔ เรื่องระเบียบการโรงเรียนข้าราชการพล
เรือนที่พิมพ์เสร็จแล้ว แต่ยังไม่เข้าเล่ม เพราะ
ยังสงสัยเรื่องบัญชีชื่อเนติบัณฑิตกิตติมศักดิ์นั้น ให้เป็น
อันเข้าเล่มเอาเป็นเสร็จได้เพียงเท่านี้ เพราะเนติ
บัณฑิตกิตติมศักดิ์นั้นเป็นส่วนหนึ่งของเนติบัณฑิตสภา ทาเกี่ยว
กับโรงเรียนกฎหมายไม่ แลบัญชีเนติบัณฑิตพิเศษซึ่ง
มีอยู่ที่โรงเรียนกฎหมาย ก็เกี่ยวกับเนติบัณฑิตสภาใน
ทำนองเดียวกัน ที่โรงเรียนกฎหมายได้ตั้งเนติบัณฑิต
พิเศษขึ้นนั้น ก็เพราะแต่ก่อนนี้ยังมีเนติบัณฑิตสภา
ไม่ เหตุฉะนั้นบัญชีเนติบัณฑิตพิเศษก็ให้คงเป็นอันไม่
ต้องเข้าในระเบียบการนี้ด้วย

๕ เรื่องนามสกุลของนักเรียนโรงเรียนข้าราชการ
พลเรือนนั้น ให้ขอพระราชทานได้ และนายพล
เอก สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงพิศณุ
โลกประชานารถทรงพระกรุณา ทรงรับจะพระราชทาน

นามสกุลแก่นักเรียนโรงเรียนข้าราชการพลเรือนด้วย
อีกพระองค์หนึ่ง

๖ เรื่องเพิ่มโรงเรียนข้าราชการพลเรือน ตาม
ปณิหาของพระกรุงศรีบริรักษ์ ผู้ว่าราชการเมืองนนทบุรี
นั้น ก็สำแดงว่าขอให้ได้มีบัณฑิตขึ้นในพแนกอื่นนอกจาก
พแนกกฎหมายด้วย แต่ที่จะถือเอาความสามารถใน
ราชการเป็นเครื่องยกย่องให้เป้นบัณฑิตตามความเห็น
ของพระกรุงศรีนั้น ไม่ชอบด้วยหนทาง เพราะเกียรติ
ยศบัณฑิตเป็นเครื่องสำแดงวิชาการ การเป้นบัณฑิตจะ
ต้องเป้นด้วยมีคุณวิชาพิเศษ เพราะฉะนั้นก็มีทางที่จะ
ผ่อนผันให้ได้ดังนี้ คือ ความระเบียบการของโรงเรียน
ข้าราชการพลเรือนมีกำหนดว่า ผู้ที่จะอนุญาตให้เข้า
สอบประโยคบัณฑิตได้นั้น ต้องเป้นนักเรียนชั้นนิสิต
คือมีความรู้สามัญชั้นมัธยมบริบูรณ์ (มัธยมปีที่ ๘) เว้น
แต่ให้นักเรียนกฎหมายให้คงสอบประโยคเนติบัณฑิตได้ทั่วกัน
ตามเช่นที่เคยมาแล้ว ข้อนี้ทำให้นักเรียนพแนกอื่น ๆ
รู้สึกว่เสียเปรียบ ต่อไปนี้จึงให้ผ่อนผันให้โรงเรียน
ทุกพแนกจัดการสอบวิชาประโยคมัธยมบริบูรณ์ขึ้นในโรง
เรียนด้วย นักเรียนสามัญผู้ต้องการเข้าสอบประโยค
บัณฑิต จะได้มีโอกาสเข้าสอบได้ โดยสอบประโยค
มัธยมบริบูรณ์ให้ได้เป้นนิสิตเสียก่อน ส่วนนักเรียนเก่า
ซึ่งได้เรียนจบวิชาของโรงเรียนและออกทำการงานอยู่

๕

แล้วนั้น ทว่ามีโอกาสที่จะได้ประโยชน์จากความอ่อนผัน
 นี้ไม่ และการที่เขาไม่ได้สอบประโยคบัณฑิต ก็ไม่ใช่
 ความผิดของเขา เพราะแต่ก่อนมายังไม่ได้มีการสอบ
 ประโยคบัณฑิตในพแนกอื่น ๆ นอกจากพแนกกฎหมาย
 เหตุฉะนั้นในส่วนนักเรียนเก่าที่เรียนจบหลักสูตรของ
 โรงเรียนพแนกอื่น ๆ นอกจากพแนกกฎหมาย และ
 เป็นผู้จะได้รับพระราชทานเข้าโรงเรียนข้าราชการ
 พลเรือน ควรนับว่าเป็นบัณฑิตในพแนกนั้น ๆ ด้วย
 ให้ประดับเข็มบนอกเสื้อข้างซ้ายได้ตามพระราชกำหนด
 แต่ในพแนกฝึกหัดครูนั้นนับเป็นบัณฑิตเพียงครูประกาศ
 นียบัตรมัธยมเท่านั้น ให้รวบรวมรายการทั้งปวง
 กราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชา
 อนุญาต

๗ รายงานข้าราชการที่เสนอความชอบ เพื่อ
 ขอพระราชทานยศศักดิ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้น
 ให้นำความกราบบังคมทูลได้

เลิกประชุมเวลาเพียง ๒๕ นาที

ถวาย

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน

นายกฤษฎการศึกษาดุริยางค์และนาฏยศาสตร์

กิจ

มอบให้พิมพ์แจก

โรงเรียนข้าราชการพลเรือน

โรงเรียนมหาดเล็ก

(๖)

[10]